

Advokat Susanna Aschehoug, Ål
Advokat Camilla Garli, Ål
Advokat Elisabeth Njøsén, Gol
Advokat Marit Sand Deinboll, Rødberg
Advokat Inge Hetland, Rødberg
Advokat Sindre Løvgaard, Nesbyen
Advokat Sigurd K. Berg, Flå

Hallingdal og Rødberg, 29.03.2022

Justisdepartementet

Deres ref; 22/371

HØRINGSSVAR – ENDRINGER I DOMSTOLSSTRUKTUR

Vi er privatpraktiserende advokater i Hallingdal og øvre Numedal i Buskerud. Distriktet hadde før reformen egen tingrett, men hører nå hører under Buskerud tingrett. Vi støtter forslaget om å gjenopprette en selvstendig tingrett for Hallingdal og Øvre Buskerud.

Nedleggelsen av tingretten og opprettelsen av Buskerud tingrett med Hallingdal som et rettssted, har fungert. Mye skyldes den flotte hjelpen og bistanden vi har fått av de lokalt ansatte, både blant dommere og administrativt ansatte. Disse har vært lojale til endringen og vært like hjelpsomme som de alltid har vært. Vi merker likevel ikke noen forbedringer – vi har altså ikke opplevd noen «stordriftsfordeler» i stedet for de «smådriftsfordelene» vi og klientene alt var kjent med.

Vi ble forespeilet at alt skulle være som før; rettsstedet skulle bestå, alle ansatte beholdes, saker gå der de hørte hjemme, og de lokale advokater fremdeles ha roller som faste forsvarere, bistandsadvokater og bostyrere. Men vi har allerede samme høst opplevd at saker ble ført over til andre rettssteder, uten at det strengt tatt var anledning til dette. Vi har og opplevd at påtalemyndigheten og domstolen, som har sitt hovedsete i Drammen, oppnevner forsvarere og bistandsadvokater fra deres nærområde for folk som hører bor i Hallingdal. Dette har ført til reaksjoner lokalt, og vi har tatt opp dette med påtalemyndigheten.

Vi har også opplevd at domstoladministrasjonen har redusert stillinger. En dommerfullmektig i Hallingdal, som ble delt med Ringerike tingrett, ble høsten 2021 overført til Drammen. Et tidligere forsøk, for sammenslåingen, på å ikke fylle en administrativ stilling etter pensjonering, ble heldigvis omgjort etter omfattende innsats fra daværende sorenskriver. Vi er derfor skeptiske til den sentrale ledelsens påstander om at arbeidsplasser blir beholdt.

Etter vårt syn, er ikke argumentene for å opprette større enheter på grunnplanet særlig tungtveiende. Det er lite som tyder på at faglige oppdateringer kommer senere til mindre tingretter enn større, siden nye lovregler og ny rettspraksis kunngjøres elektronisk og er like raskt fremme på Nesbyen som i Nydalen. Det er heller ikke noen beviselig effekt av å ha større fagmiljøer på tjenestestedet; Både Oslo tingrett og Borgarting lagmannsrett, som er landets største domstoler på sitt nivå, har tatt feil i NAV-sakene og i barnevernssakene som gikk til Strasbourg de seneste årene. Store tingretter som Bergen nådde heller ikke de lovsatte kravene til saksbehandlingstid, ulikt de mindre domstolene.

Vi frykter at selv om det sies at rettsstedene opprettholdes og ingen ansatte fjernes, vil realitetene fort bli annerledes om et par år, for eksempel når nye husleieavtaler skal inngås, eller en ønsker å

spesialisere dommerne, noe som alt har skjedd i Søndre Østfold. Vår erfaring fra andre etater som har blitt slått sammen, er sammenhengende at tjenester blir sentralisert vekk fra vår region, slik som namnsmannsoppgaver i politiet og skatteoppgaver i Skatteetaten, for eksempel ID-kontroll.

Uten lokal tilgang til rettssteder, frykter vil at lokalbefolkningen og advokatmarkedet vil kunne bli innskrenket. Dette fordi det blir lengre reiseveier til rettsstedet, både for advokater, parter og vitner. De lokale advokatene får også roller som offentlige forsvarere, bistandsadvokater og bostyrere, noe som sikrer jevn inntekt og at disse tjenestene er nær folk.

Vi ser at en del som diskuterer reformen, mener at lengre reisevei uansett ikke er negativt, siden en ofte bare er i en rettssal en gang i sitt liv. Dette er ikke helt riktig, da saker kan ha flere rettsmøter. Vi peker her bare på at i veitrafikksaker kan det være tvist om førerkortbeslag, i sivile saker rettsmekling og i barnesaker er det hovedregelen at det er saksforberedende møter. I barnesakene er det ofte slik at partene må bære sakskostnadene selv. Når de må reise og oppholde seg flere dager utenfor eget hjemsted, vil det medføre betydelig økte kostnader for eksempel til hotellopphold. Vi frykter at svake parter vil bli enda mer skeptiske til å stå i rettslige prosesser, med de uheldige sider det har for disse.

Når det gjelder barnesaker, deler vi ikke bekymringen om at det trengs større domstoler for å få kvalitativt gode avgjørelser i disse. Vi viser til vedlegg 1, advokat Inge Hetland sin uttalelse gitt til Nore og Uvdal kommune i forbindelse med deres hørings svar i saken her.

Øvre Buskerud har en stor andel hytter og flere landbrukseiendommer. Eiendomssaker utløser ofte behov for befarings, og det samme gjør skjønn og andre saker der en trenger å vurdere lokale og konkrete forhold. Dette gjelder både under rettens behandling, men også under advokatene og partenes saksforberedelse. Lange reiseavstander vil bli dyrere for partene og domstolene, og kostnadene for advokater blir videreført til klientene, som også taper mer på lengre reisefravær mm. Dette kan unngås ved å ha rettsstedet i første instans nært områdene der disse sakene oppstår.

For å sikre robusthet i domstolene, er vi enige i at det bør økes antall ansatte faste dommere. Vi støtter forslaget om at det bør være minst to embetsdommere per tingrett. Det er en del betenkeligheter ved å ikke ha dommerfullmektiger, slik som at det gir mulighet for at advokatfullmektiger får en god forståelse av hva en dommer ønsker og trenger i en prosess og at ordningen er svært økonomisk for staten. Men vi har forståelse for at ordningen kan reduseres noe for å få på plass flere faste dommere. Vi forutsetter at de som tjenestegjør som dommerfullmektiger får fortsette ut tjenestetiden eller får tilsvarende stilling annet sted i rettskretsen om de ønsker det.

Det er fullt mulig å styrke kompetanse og faglighet uten å legge ned selvstendige domstoler. Vi mener dette likeså godt kan gjøres via å holde kurs og samlinger for dommere og ansatte. Dette er svært vanlig i andre bransjer, for eksempel advokatbransjen. Her vil trolig den nye advokatloven innføre plikt til å gjennomgå etterutdanning og å dokumentere denne. Vi foreslår at departementet vurderer å innføre en lignende plikt for dommere. Dette vil gi en større sikkerhet for at dommerne faktisk oppdaterer seg, en enn usikker antagelse om at bare en har et stort nok fagmiljø, så vil alle følge med.

Vi støtter også forslaget om at det skal være enklere å føre saker over til rettskretser med bedre kapasitet. Vi ønsker ikke å gi partene får mulighet til å «shoppe domstol» Det bør derfor være en forutsetning om at det kun kan skje der det kan dokumenteres at den mottagende rettskretsen har kapasitet og den avgivende mangler dette. Vi foreslår også at dommere enklere kan overføres mellom rettskretsene for å håndtere saker, såfremt de selv samtykker til dette. En unngår dermed at dommere kan forflyttes mot deres vilje, noe som i dagens struktur er en fare for rettssikkerheten.

Strukturen trenger ikke være hugget i stein. Det er flere deler av landet som ligger nært hverandre og har gode forbindelser. Parter, advokater og ledelsen kan da lett komme seg frem til rettsstedene. Men dette gjelder ikke alle steder, og vi mener avstander bør være en relevant faktor for hvor domstolene skal ha selvstendige domstoler. Det betyr at en godt kan opprettholde dagens ordning i for eksempel Østfold og rundt Oslo, men at de lokale tingrettene bør gjenopprettes i for eksempel Finnmark, Indre Østlandet og her i Hallingdal.

Dersom dagens struktur opprettholdes, er det maktpåliggende at en sikrer saker og ressurser i kretsen. Det bør derfor være lovgitte regler om overføring av saker, og også endringer i antallet ansatte og lokaler bør undergå mer demokratisk kontroll. Vi har dessverre ikke tillit til at domstolsadministrasjonen og mener at lovendring er det eneste som sikrer dette. Vi er av samme grunn dypt skeptisk til felles ledelse slik enkelte lokale tingretter hadde før reformen, og vi vil på det sterkeste advare mot dette. Om dette ikke oppnås, må alle rettssteder i det minste ha sin stedlige ledelse, for eksempel i form av en egen avdelingsleder, både på dommersiden og den administrative siden.

Siden rettsstedene skal beholdes, må det også unngås å innføre en spesialiseringsordning som utelukker enkelte dommere fra visse typer saker. Om dette likevel gjøres, må dommerne som utnevnes til dette, være beredt til å tjenestegjøre ved alle rettsstedene. Det må videre og være klart at også innenfor rettskretsene bør det være frivillig å overføre saker, og ut fra hensynet til dommerne og de ansatte bør det være svært høy terskel for å pålegge tjeneste på et annet rettssted enn det en er utnevnt eller ansatt ved. Det bør også sørges for at rettsstedene primært bruker lokale tilbydere av advokattjenester; dette er mest økonomisk, både for klientene som slipper lang reise, men og for staten som slipper unna å dekke en del reiseutgifter. Videre må de regionale tingrettene sikres at de får et tilstrekkelig reisebudsjett, slik at de ikke kan bruke kutt i disse budsjettene som en unnskyldning for å sentralisere saker. Vi ser at dette har skjedd i enkelte lagmannsretter.

Vi ønsker derfor primært at tingretten i Hallingdal gjeninnføres som en fullverdig og selvstendig tingrett. De uheldige sidene ved domstolstrukturen kan lett møtes ved å pålegge dommere organisert etterutdanning og gjøre det lettere å overføre saker til dommere med ledig kapasitet. Om den reformerte tingrettsstrukturen skal bestå, må lokalbefolkningen sikres tilgang til fullgode tjenester innenfor rimelig reiseavstand, og dommerne og de ansatte sikres mot uheldige sider ved store embetsdistrikter.

Utover forslagene som er gitt, ønsker vi også å foreslå at det er mulig å endre på rettskretsgrensene, slik at flere saker blir lagt til de lokale domstolene. For vår rettskrets kan det særlig være aktuelt å overføre kommuner fra Numedal som Nore og Uvdal, og fra midtre deler av Buskerud kommunene Sigdal og Krødsherad. Disse ligger i rimelig kjøreavstand fra rettsstedet på Nesbyen. Dersom dette gjennomføres, bør rettsinstansen ha navnet Øvre Buskerud tingrett.

Med vennlig hilsen

Susanna Aschehoug
advokat

Sigurd K. Berg
advokat

Elisabeth Njøsén
advokat

Sindre Løvgaard
advokat

Camilla Garli
advokat

Inge Hetland
advokat

Mari Sand Deinboll
advokat

VEDLEGG 1

Sendt: mandag 21. mars 2022 14.20

Til: Eva Rismo <Eva.Rismo@nore-og-uvdal.kommune.no>

Kopi: Jan Gaute Bjerke <Jan.Gaute.Bjerke@nore-og-uvdal.kommune.no>; Anne Grete Svendsen <anne.grete.svendsen@nore-og-uvdal.kommune.no>; Marit Sand Deinboll <marit@advokatdeinboll.no>

Emne: SV: innspill til endring i domstolstrukturen

Vedr barns rettssikkerhet ved en eventuell endringer i domstolstrukturen

Det er i hovedsak tre ulike sakstyper hvor barns rettssikkerhet får betydning:

1. Barnefordelingssakene
  2. Barnevernssakene/omsorgsovertakelser
  3. Straffesaker hvor barn er fornærmet
-
1. Barnefordelingssakene behandles i tingretten av sorenskriveren/tingrettsdommeren etter at **oppnevnt sakkyndig/psykolog har utredet saken** og hatt samtale med partene, som er barnenes foreldre. I de fleste slike saker inngås det i dag forlik etter at retten har hatt ett eller flere forberedende meklingsmøter og hvor det etter loven er blitt lagt vekt på det barn mener.
  2. Barnevernssakene behandles av egne **fylkesnemnder som er sammensatt av fagpersoner**. Fylkesnemndene er ikke berørt av saken om domstolstrukturen. Disse sakene kan overprøves av tingrett og lagmannsrett, men da med sakkyndige meddommere/oftest psykologer.
  3. **Straffesakene etterforskes av politiet** som har egne utdannete etterforskere og egne avhørsrom/barnerom. Denne etterforskningen har størst betydning for barnets rettssikkerhet og berøres ikke av denne eventuelle omorganiseringen. Oftest blir barnenes forklaring lagt frem for domstolen uten at barnet møter.

Jeg ser at barneombudet, tidligere statsadvokat ved landets største statsadvokatembete, har uttrykt bekymring for barns rettssikkerhet dersom domstolstrukturen reverseres. Jeg deler ikke bekymringen. Dagens ordning med domstolene har utarmet de små domstolene ved å ta bort sorenskriveren og legge sakene til større domstoler. Disse vil få lengre saksbehandlingstid, som kan vise seg å være den største faren for rettssikkerheten. Jeg har problemer med å forstå de som hevder at domstolene skal ha et fagmiljø av en viss størrelse som behandler barnesaker. Dommerne sammen med oppnevnte sakkyndige meddommerne skal dømme etter det som kommer frem i rettssalen. De skal ikke drøfte sakene med sine kolleger, som ikke er dommere i saken. Gjør de det, skal dommen oppheves.

Advokat Inge Hetland

Mobil: +47 905 47 430

www.advokatingehetland.no

ADVOKATENE DEINBOLL & HETLAND

Postboks 1

3631 Rødberg